

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa; tristolna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani

One naročnike, ki še niso poslali naročnine za leto 1913., opozarjamo, naj to store v najkrajšem času; drugače bi bilo upravništvo primorano jim dopošiljanje lista ustaviti.

Politična oznamba.

Šele zadnje čase se razširjajo politične pravice na širše sloje prebivalstva, ki preje ni imelo večinoma sploh pojma o politiki. Ti sloji se seznanjajo s politiko navadno v obliki volilne pravice, najnovejši čas celo volilne dolžnosti ter z okoliščinami ki spremljajo volitve, kot so shodi, razbijanje shodov, agitacija, posledice agitacije pred sodiščem itd. Skratka, ljudstvo je začelo spoznavati politiko z **neprijetnih in slabih strani**. Zato imamo o politiki med ljudmi prav pogosto čisto napačne pojme. Lahko jih delimo v dve skupini.

Nekateri ljudje menijo, da je politika nekaj **grdega**; politika jim pomeni firmo, pod katero se sme bližnjega, občino, deželo ali državo ociganiti, kar se da, samo toliko se mora paziti, da se človek zmaže srečno med paragrafi, da na njih ne obvisi. Odkod to naziranje? To naziranje je preostanek starih časov, ko so bile politične pravice omejene na čim ožji krog ljudi, ki so odločevali v teh vprašanjih. Saj so bile pred revolucijo leta 1792. ali še 1848. pridržane vse politične pravice za par sto plemenitaških rodbin, nekaj bogatih klostrov in absolutistične vladarje. Naravno je, da so ti privilegiranci rezali kruh političnih pravic tako, kot je to njim kazalo. Zato je nastal v prehodni dobi, ko so se politične pravice širile, med širokimi sloji občutek, da je politika nekaj, za ljudstvo slabšega, nekaj, od česar imajo dobiček samo nasilneži, najsibodo že državni, de-

želni ali v občini. To mnenje je torej preostanek iz starih časov vsled omejenega kroga, v čegar interesu se je vso politiko vodilo.

Druga skupina ljudi je pa zopet mnenja, da je politika nekaj **nepotrebnega**, za kmeta čisto odveč. Odkod to mnenje? To mnenje je mnenje novih množic, ki se jim odpira vstop na polje političnega sodelovanja, ki pa se še ne zavedajo, v čem obstoji to sodelovanje. Med njimi so večinoma tisti mirni in udobni ljudje, ki zdihujejo po »starih, dobrih časih, ko še ni sovražil sosed sosedu, brat brata itd. zaradi — politike.« Ti ljudje se ne zavedajo, da teh žalostnih posledic ni krivo reševanje političnih nalog samo po sebi, **temveč ljudje, ki niso toliko izobraženi in politično izšolanji, da bi jih pravilno reševali.**

Iz tega opazovanja smo posneli, da politika sama po sebi še ni nič slabega ali nepotrebnega. To so le lastnosti, ki jih mi po nepotrebem pripisujemo politiki kot taki, ki so pa le lastnosti ljudi, ki »politiko delajo«. Moramo namreč reči sledeče: **Politika je potrebna, ter: politika je tako stara, kot človeška kultura sploh.**

Politika je potrebna. Politika ni nič drugega, kot ravnanje javnih zadev. Predmet politiki je torej urejevanje onih zadev človeške družbe, katerim posameznik ni več kos. Nekaj jih lahko reši že občina, druge zmore dežela, a nekatere pa zmaga celo le država. Te oblasti skrbe za stavbo, vzdrževanje cest in železnic, skrbe za njih vzdrževanje, za potrebno osobje, za stroje, za poslopja; oblasti skrbe za red s pomočjo zakonov, skrbe za izvrševanje zakonov. Vse to pa se da narediti le s pomočjo denarnih sredstev, torej davkov. Torej je predmet politike **nalaganje in poraba davkov**. Kdor trdi, da je politika odveč, nepotrebna, trdi, da se ljudstvu ni treba brigati za volitve poslancev, to je ljudi, ki sklepajo o nalaganju davkov in njih porabi, ki sklepajo druge zakone, po katerih se moramo mi vsi ravnati v vsakdanjem življenju, če hočemo vzdržati v človeški družbi tak red, da se vse med seboj ne uniči in sne.

Politika je torej tako potrebna, ker pomeni ona vzdrževanje take organizacije družabnega reda, da moremo sploh živeti. Zato se pa politika ne tiče le »volitev«, to je oddajanja glasovnic, ter golaža ali ajmohta na dan volitev. Politika je torej pred vsem odločanje o tistih vprašanjih, o katerih bo glasoval od nas izvoljeni poslanec v parlamentu. Zato je neupravičen klerikalni volilec, če zdihuje o velikih davkih, obenem pa voli takega dr. Šusteršiča, ki izjavlja v državni zbornici, da on rad za vojaščino še več dovoli kot vlada sama zahteva. Politika je torej potrebna, ker to ni le »volilni boj«, temveč odločanje v za celo družbo važnih vprašanjih. Zato je politika tudi tako stara, kot človeška družba, kot vsa vprašanja njene organizacije.

Kako to, da ljudstvo smatra politiko za nekaj takega, česar »včasih ni bilo«? Ker so preje odločali o vseh teh vprašanjih maloštevilni ljudje; ljudstvo samo je le životarilo in niti pojma ni imelo o celi politiki, razven da je plačevalo davke. Da se pa ti davki tudi porablajo, da se jih da porabiti na tak ali drug način, za to ali ono stvar, to so pa vedeli le oni, ki so že tedaj imeli odločevati o — politiki, to je, imeli besedo pri pobiranju, porabi davkov in sklepanju zakonov. Ljudstvo je imelo besedo le pri — dajanju davkov. O porabi se mu ni sanjalo. Zato si zapomnimo: Že od nekdanj so bili tu politični boji, ker so že od nekdanj hoteli eni ljudje tako, drugi drugačno porabo davkov. Samo ljudstvo ni poznalo teh bojev, ker ni imelo pravice, odločevati v podobnih vprašanjih.

Vsled napredka po drugih deželah prihajamo tudi mi Slovenci, po večini kmetje in sploh priprosti ljudje, potom razširjanja političnih pravic tudi v volilne boje. Danes se uveljavlja načelo: **Kdor ima dolžnosti plačevanja denarnih in krvnih davkov, mora imeti tudi pravico, odločati pri sklepanju o porabi teh davkov.**

Toda, kaj vidimo, da se vrši pri tem razširjanju političnih pravic? Nekaj podobnega, kot se je zgodilo kmetu pri oprostitvi iz tlačanskega jarma: Kmetu se je dala gospodarska samostojnost, ni se mu

pa dalo gospodarske izobrazbe. Enako se godi v politiki: politične pravice se razširjajo, ne da bi se dajalo ljudstvu obenem **primerno politično izobrazbo**.

Vsled tega je potrebno, **da se volilec sam začne politično izobraževati**, da bo sposoben samostojno presojati, **komu bo dal svoj glas**, kaj mora in sme od svojega voljenca (poslanca ali odbornika) **zahtevati in pričakovati**.

Če torej zahtevajo od nas kmetov, da ne smemo imeti naročenih političnih listov, je to podobno zahtevi naj se samostojno loti na primer živinoreje, čevljarije i. t. d. človek, ki o teh stvareh doslej ni imel pojma, **ki se jih še ni učil**.

Za politično izobrazbo rabimo torej političen list, da lahko zasledujemo politične dogodke. Te dogodke je treba pa tudi **razumeti**, zato je treba gotove podlage, nekega znanja o **temeljnih političnih vprašanjih in strujah**, ki jih skušajo vsaka po svoje reševati.

Zato je treba kar najtoplejše pozdraviti knjigo, ki je izšla v Celju v Špindlerjevi »Ljudski knjižnici« izpod peresa Furlanija:

»Kratek uvod v praktično politiko«.

Naj bi jo prečital vsak volilec. Marsikak klerikalec bo z velikim začudenjem spoznal, da je dosti lepih zahtev, ki jih je doslej smatral kot monopol klerikalizma, le posnetih iz — liberalnih in socialističnih programov; da niti liberalci, niti socialisti niso taki izvržki človeštva, kot jih skuša slikati svojim prestrašenim ovčicam kak vaški fajmošter, temveč da so to resne in močne struje, ki so na svetu dosegle že marsikako pametno naredbo v človeški družbi, katero bi tudi vsak klerikalec branil z zobmi in nohtmi, če bi se jo hotelo zopet odpraviti.

Naj sledi tu vsebina knjige, da se prepričate o njeni zanimivosti, da vsaj zveste, o čem se obravnava v tej tako razvpiti politiki, če se jo vzame z resne strani.

Predgovor. — Uvod. — I. Liberalizem: A. Temeljna načela liberalizma. — Državlanska svoboda. — Fiskalna svoboda. — Osebna svoboda. — Socialna svoboda. — Gospodarska svoboda. — Domača svoboda. — Narodna svoboda in samouprava. — Mednarodna svoboda. — Politična svoboda. — Liberalizem v praksi. — II. Klerikalizem: Ideja duhovne in materialne vesoljnosti. — Krščanstvo in rimski svet. — Rimski cesarji in krščanska cerkev. — Najvišja oblast rimske cerkve. — Boj narodov proti rimski univerzalnosti: a) Na vshodu; b) na zapadu. — Napoleon in papeštvo. — Liberalni katolicizem in papeštvo. — Papež in zedinjenje Italije. — III. Socializem: Splošne opazke. — Kratek razvoj socialnega gibanja. — Neosebna »voditelja podjetja«. — Nekoliko gospodarskih zmot kapitalizma. — Materijališko pojmovanje zgodovine. — Razredni boj. — Demokra-

cija. — Konstruktivno zakonodajstvo. — Pravica do dela. — Socialno in politično gibanje na Nemškem. — Francoska socialna stranka. — Belgijska soc. stranka. — Socialna stranka v Avstriji. — III. Krščanski socializem: Papež Leon XIII. in soc. politika. — Enciklika »Rerum novarum«: a) Papež in privatna last zemlje; b) O enakosti ljudi; c) Sv. Tomaž Akvijski in enciklika; č) Glavna naloga države. — Anglikanski krščanski socializem. — Novo gibanje na Francoskem. — Dunjaska kršč. soc. stranka: a) zasluge stranke; b) obljube kršč. socialcev; c) njih dejanja; č) kršč. socialci v državnem zboru. — 6. Slovenska kršč. socialna straka: a) Nemški original in slovenska kopija; b) Moralna načela stranke; c) Boj za »verske in narodne svetinje«; č) Njih delo na kulturnem in socialnem polju. — V. Narodna stranka: Probujanje narodne zavesti. — Razcepljenost slovenskih dežel z državnega stališča. — Ovire proti zedinjenju slovenskih dežel. — Temelj pravice do narodnega zedinjenja. — Ustanovitev Narodne stranke: a) Koncentrirani napad Nemcev in Italijanov na slovensko ozemlje; b) Dve usodepolni zmoti starejše slovenske politike. — O programu Narodne stranke. — Narodna stranka in šolstvo. — Narodna stranka in kmečki stan. — VI. Konservativizem: Naravni konservativizem. — Politični konservativizem. — Vera in politika. — Konservativizem in socialna politika. — Imetje in davki. — Država in poedinec. — Vnanja politika. — VII. Demokratizem: O demokratizmu sploh. — Starogrški in rimski demokratizem. — Krščanstvo in fevdalizem. — Nalaganje davkov in zastopstvo. — Duševna svoboda. — Doba revolucij. — Na poti v demokracijo. — VIII. Mirovno gibanje: Mednarodni koncert in moderna Evropa. — Koliko stanejo vojske. — Rastoče breme oboroževanja. — Moderna oborožba in novi način vojskovanja. — Novo ravnotežje. — Mednarodno razsodstvo. — Mirovne organizacije. — Priloga: Program narodne stranke za Štajersko.

Knjigo dobite, če pošljete 2 kroni 20 vinarjev na naslov:

»Narodna založba v Ljubljani«.

Razgled po svetu

† Nadvojvoda Rainer.

V ponedeljek je izdihnil nadvojvoda Rainer svojo dušo v visoki starosti 86 let. Rajnki nadvojvoda je bil leta 1861. ministrski predsednik prve konstitucionalne vlade. Odlikoval se je v vojski leta 1859. in 1866.

Revolucija v Carigradu in protirevolucija.

Dne 23. t. m. v prvih popoldanskih urah se je sestal turški ministrski svet, ki

je sklepal o odgovoru, ki naj se da vele-silam glede miru. Mesto je bilo na videz popolnoma mirno. Ob 4. je bilo opaziti na cesti, ki vodi proti porti, živahno gibanje. Bližali so se mladoturški častniki in politiki, tem se je pridružilo več duhovnikov. Na čelu demonstrantov sta korakala Enver beg in Džavid beg. Orožništvo, ki je stražilo ministrstvo, se jim je postavilo nasproti. Razvil se je kratek boj, zmagali so revolucionarji in vdrli v porto z golimi sabljami. Počel je strel in Nazim paša se je zgrudil mrtev. Enver beg je stopil pred ministre in naznanil: **Ministrstvo Kiamil paše je odstavljeno!** Nato je prisilil ministre, da so podpisali prošnje za odstop. Ko so ministri podpisali, je odšel Enver beg k sultanu in ga prisilil, da je sprejel demisijsko ministrov. Pred porto se je nabrala množica ljudstva in kričala: »Živela svoboda, živel (mladoturški) komite!« Setavilo se je novo ministrstvo. Veliki vezir je postal Mahmud Šefket paša. Tako je zmagala v Carigradu mladoturška stranka, ki zastopa stališče, da se Bolgarom **ne odstopi Odrina**. Dogodki v Carigradu so napravili velik vtisk na vojne turške čete pri Čataldži. **Tu so se začeli boji med pristaši stare in nove vlade**, ki se vedno poostrujejo. V teh bojih je doslej padlo 42 častnikov in 170 vojakov. Te številke priznava turška vlada sama. Tudi drugod po Turškem je izbruhnila protirevolucija. Niti ena tretjina vojakov pri Čataldži ni za Mladoturke. Potrjuje se vest, da so celi polki na poti proti Carigradu, da maščujejo smrt ljubličenega Nazim paše.

Odpoved premirja.

Ministrski svet bolgarski je sklenil izdati na vrhovno poveljništvo ukaz, **da odpove dne 30. januarja premirje**. Z ozirom na ta ukaz je izdal general Savov povelje na armado: **Potek mirovnih pogajanj je pokazal, da nam sovražnik noče odstopiti niti pedi one zemlje, ki smo si jo osvojili s svojim zmagovitim orožjem. S peresom hočejo uničiti, kar ste s krvjo priborili vi in vaši junaški bratje. Ali se ne boste maščevali za tako žalitev slavne bolgarske armade, vi, zmagoviti junaki izpod Lozengrada, Bunar Ilisarja, Lille Burgasa in Čataldže? Pripravite se na nove zmage, pokažite s svojo hrabrostjo, da zaslužite draga nam bolgarska domovina več, nego samo spoštovanje Evrope!**

Vojna se nadaljuje,

če se Turčija v zadnjem trenutku ne vda zahtevam balkanske zveze. Če pride do obnovitve vojne, bo združena bolgarsko-srbska armada pri glavnem naskoku prodirala proti Carigradu.

Poziv na narod, ki ga je razglasil mladoturški odbor.

Skozi šest stoletij ni bila Turčija v tako velikih stiskah, kakor danes. Dolžnost vsakega Otomana je, da brani do skrajnosti svojo vero, narodnost in čast države.

Turška vlada je sklenila ohraniti otomanski vladi vrhovno oblast nad Odrinom in Egejskimi otoki. Mladoturški odbor pozivlja vse prave Otomane, da žrtvujejo življenje in premoženje, da rešijo domovino.

Konferenca veleposlanikov.

se še vedno bavi z albanskim vprašanjem, v prvi vrsti z mejo proti Srbiji in Črni gori.

Z zrakoplovom iz Gorice v Ljubljano

in nazaj se je peljal nadporočnik Holeka. Za pot sem je rabil 1 uro in nazaj 1 uro 40 minut. Zračna črta meri 120 km.

Slovenija

s Nemške demonstracije proti Slovincem v Celovcu. V nedeljo je imela celovška čitalnica v hotelu »Trabesinger« svoj ples, pri katerem je svirala godba domačega pešpolka št. 17. Na ta ples so bili povabljeni tudi častniki. Pred hotelom so se zvečer zbrale tolpe Nemcev in začele zmerjati prihajajoče Slovence. Opljuvale so slovenske dame, pobiče šipe, zadržavale vozove in se obnašale, kakor se res spodobi za »Kulturvolk«. Mestna policija jih pri tem delu ni ovirala. Res, vilajet Koroško!

s V Ljubljani se vrši dne 2. februarja ustanovni shod Zveze slovenskih ljudskih knjižnic v Ljubljani. Katera knjižnica še ni dobila na vpogled pravila in poslovnika Zveze, naj se obrne nanjo, da ga dopošlje.

s Narodni odbor združenih Slovencev v Gorici je sklenil v ponedeljek, da se Slovenci v svrhu svečanega protesta proti krivicam in nezakolitostim od strani Lahov, ne udeležijo volitve v trgovsko in obrtniško zbornico. V vseh krajih Goriške se bodo priredili protestni shodi, da se da duška ogorčenju, ki vladja med ljudstvom.

s Družba sv. Cirila in Metoda je prejela za stanjol in svinčene zamaške 23 K 84 vin. Lepa vsota to. Prosimo, da se nabira to blago po celi domovini. Saj je vendar škoda, metati proč to, za kar se dobi denar, s katerim družba prekoroistno razpolaga za blagobit našega naroda.

s Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala gdč. Marijanica Žakljeva z Ledin 11 kron 37 vin., katere je nabrala doma na kolednem večeru. Želimo po vsem Slovenskem takih kolednih večerov in tako marljivih nabiralk, kakor je gdč. Marijanica Žakljeva.

s Nič ne pomaga, priznati je treba, da je Kolinska kavna primes v resnici najboljše kavno pridatek; samo ona napravi najboljšo kavo, ki vsakega popolnoma zadovolji. Kolinska kavna primes je edino pristno domače blago iz edine jugoslovanske tovarne kavnih primesi v Ljubljani. Dolžnost vsake slovenske gospodinje je,

da samo to kavno primes kupuje. Pri nakupu pazite na varstveno znamko »Sokol«.

o Ljubljanska okolica o

lj Št. Vid nad Ljubljano. »V vinu je resnica,« pravi pregovor. Čisto umevno. Vinjen človek je nezmožen, hliniti se in prikrivati svoje slabosti, zato izblebta marsikaj, za kar se potem, ko se izpametuje, praska, da je joj. Pijanec in oni, ki ga »luna trka« pa sta si podobna v tem, da sta oba zmešana. Kakor je splošno znano, ima našega župnika luna zelo v oblasti, zato se ni čuditi, da je v zadnjem »Domoljubu« — pretečeni teden je imel namreč župnik svoj mesečni čas — odkrito potožil svoje reve in nadloge. Mi smo sicer že davno vedeli, da se Zabretu cede sline po šentvidskih naprednjakih, zlasti po onih, katere večkrat v »Domoljubu« z imenom navaja. Toda zadnjič je pa v »Domoljubu« kar sam javno priznal, da so mu naprednjaki mnogo ljubši, kakor pa njegovi pijani backi in da je med klerikalci toliko gnjiobe, da je joj. Verjamemo, Tine, verjamemo! Zato pa glej — saj si njihov dušni pastir, da jih spraviš na pravo pot! A ti tega nisi zmožen, kajti k temu je treba lepega vzgleda, ne samo besed. Lepo govoriti, poleg tega pa se slikati v objemu nežnega spola, to ni nič. Učiti nauk ljubezni, sejati pa prepir in sovraštvo, to ni dvakrat nič. Hoditi v poznih urah s čuki po gostilnah, obenem pa kričati po prižnicah o treznosti, to ni trikrat nič. Tine, Tine, poboljšaj se najprej ti sam, potem šele skušaj to doseči tudi pri svojih backih! In potem — ako boš res pameten — smel boš zahajati tudi med nas naprednjake, ki nas — kakor si sedaj odkrito priznal, mnogo bolj ceniš, kakor pa svoje omejene backe!

o Dolenjske novice o

d Od Sv. Gore pri Vačah. Naš prevzvišeni gospod administrator so se razkoračili v »Domoljubu«, da so s tem dali duška svoji zadovoljnosti in da so obenem počastili poslušne farovške hlapce. Čudimo se, kako ste prišli do tega, da ste dali zapisati, da ste sijajno zmagali farovske nasprotnike. Saj niste imeli niti enega tekmeča, da bi bil nasprotoval vaši sijajni zmagi; torej čemu taka baharija. Saj je bilo videti iz popisanih glasovnic, da jih je brez izjeme popisala ena in ista roka, za kar gre vsa čast tako zavednim možem pod farovskim vplivom. Blagor ubogim na duhu, ker njih je nebeško kraljestvo. Dalje ste se zmotili, prečastiti, ali pa ste se prav debelo zlagali, ko ste dali zapisati, da si vaši nasprotniki svojijo korporacijo krajnega šolskega sveta. Da si pa ne boste brez potrebe bežili glave, naj vam pojasnimo ta slučaj, ki je menda bil edini na Kranjskem. Pred našo izvolitvijo

je bil izvoljen popolnoma klerikalni krajni šolski svet, toda ubog na duhu, ni bil zmožen tega posla, tako da je bil primoran veleslavni c. kr. deželni šolski svet, te vzor može potisniti v zasluženi pokoj med staro šaro, kamor sploh spada ves klerikalni štab. Po tem dogodku je doletela šola na Sv. Gori čast, da je prevzel posle predsedništva sam okrajni glavav v Litiiji. Klerikalci so si sedaj mislili, dajmo te razdrapane posle liberalcem, naj se ukvarjajo s temi muhastimi škrici. Tukaj, vidite, prečastiti, vso zgodovino, ki ni bila taka, kakor si jo vi domišljujete. To je pa umevno, da nismo bili pokorni slugi farovški. Da, take malenkostne posle smo vodili brez farovške nadvlade. Toliko smo pa bili muhasti, da smo dolgojezičnikom takoj prikrajšali njih dolge jezike. O tem bi vedela povedati strokovnjaka, povsod znani Majdič in zloglasni Knol v Kolovratu. Pa tudi naš prečastiti je postal zadnji čas tako vnet za posvetne stvari, da že vsem preseda njegovo nasilstvo, posebno odkar nam vedno prebira pastirski list. Pa to mu je še vse premalo, vmes še vedno sam pridevle in to so verske zmote liberalnih grešnikov in slabi nameni »Slovenskega Doma«, morda najbolj za farovški žep!

d Vače. V nedeljo nas je naš Majdič spravil v dobro voljo. Ozmerjal je s prižnice tiste nepoklicane goste, ki so hodili gledat na kor organistovo nevesto. Še pohvalil je organista, ki samo pevce na kor pusti. Majdič naj se ne dela še bolj nevednega. Vsak otrok ve, da ima organist na fante piko, ker mora ajfrati. Samo čukarija je hodila na stopnjice in na kor delat napotje organistu in njegovi nevesti, naprednjaki nikoli. Majdič naj le še večkrat ošteje svoje backe, toda pove naj, da so iz njegovega hleva. Njegovega zabavljanja smo že tako vajeni, kot vsakdanjega kruha. Če z našo pisavo ni zadovoljen, nismo mi krivi. Kdor se je veter, žanje vihar. Zastonj čaka, da bi iz nas naredil sužnje klerikalizma. To se mu ne bo posrečilo. Bodi glasno povedano. Mi nismo šalobarde in ne mečemo moči in orožja od sebe. Naš je občinski odbor, za nami stoje v veliki večini zavedni kmetje in mladina. Majdič je zanesel med nas zagrizeno strankarstvo. Njegovim podrepnikom se že z obraza bere klerikalna strast. Sedaj mu gasilno društvo zato ni všeč, ker ni nobenega zagrizenca njegove vrste v odboru. Majdič naj si gasilno društvo lepo iz glave izbije. Vsa zvijača ne bo nič izdala, ker gasilci ne bodo nikoli sužnji klerikalizma. »Gasilni dom« in gasilno orodje je last trga Vače. Ne Majdič, ampak trg ima do njega pravico. To naj si zapiše za ušesa. Vačani smo Majdiču prekislo grozdje, zato nas on ne mara in mi ne njega.

d Iz Dobropolj. V nedeljo popoldne, dne 19. januarja je sklical kaplan Orehek v dvorano nekaj abstinentni shod za može. Oznanil ga je na prižnici. Prišlo je ka-

kih 25—30 oseb. Nastopili so kar trije govorniki »abstinentje«: Jaklič, Orehek in Štrukelj. Jaklič ni mogel nič povedati. Najraje bi bil on povedal tako, da ni treba nobenemu piti drugje, kot v zadrugi; tam njegov zadružni petijot ni škodljiv. Več je povedal kaplan Andrejček. Živo je slikal, kako škodljiv da je alkohol. Koliko davka da se plača od tega in koliko se spije vina in žganja v Dobropoljah. Rekel je, da na leto pride na vsako hišo v Dobropoljah 13 litrov žganja; koliko pa vina in piva, tega ni povedal. Koliko sodov vina se je k njemu letos in vsako leto pripeljalo, tega tudi ni povedal. Andrejček, ko bi bila pijača tako škodljiva, bi že tebe zdavnaj ne bilo. Zakaj pa, Andrejček, nisi tega izračunal, koliko sodov vina bi morali pripeljati v Dobropolje, ko bi vsak Dobropolčan izpil toliko vina kot ti; bilo bi jih precej, kaj neda, Andrejček? Andrejček je dalje govoril, koliko bi se lahko v fari prihranilo, ko bi se nič ne pilo. **To je res.** Toda največ bi se prihranilo po farovžih in kaplanijah, ko bi se ne pilo. Tam imajo povsod skoro večje sode, kot v gostilnah. Andrejček je tudi omenil, da je meso za kmeta nepotrebno (seveda privoščji ga samo sebi, Jakliču in Štruklju), možje smo si pa zadaj mislili drugače, Andrejček. Ko bi kmet toliko žita vsako jesen napeljal domu, kakor ti, bi lahko preživel družino 15 do 20 glav. Andrejček, ti lahko prihraniš, stanovanje imaš zastonj, drva zastonj, obleko ti kupijo Marijini mladeniči, torej si prost, zraven imaš pa mastno plačo in še ti ni zadosti. Še vedno fehtaš: Nesite zeksarje v dvorano! Pri vsaki pridigi ne misliš drugega, kakor to, kako bi več ljudi privabil, da prineso zeksarje. Pa spoznali smo te počasi vsi, mladi in stari, da je tebi le za denar, zato ti tudi nič več ne verjamemo. Veš, Andrejček, ko si rekel v cerkvi, da ima večje zasluženje, kdor da zeksar v dvorani, kakor pa če v cerkvi rožni venec brbra, veš, tega Dobropoljci ne bomo pozabili, dokler bomo tebe videli. Da je tebi samo za zeksarje, to si zopet pokazal na dan Nedolžnih otročičev. Vsi gospodje kaplani so dosedaj ta dan tudi otroke obdarovali, to zimo si jim ti, Andrejček, kaplanijo zaklenil, da ni bilo treba nobenemu nič dati. S 5 kronami bi bil vse otroke lepo obdaril, pa zakleniti se — je manj veljalo. Ali pa je to lepo? In kaj si potem naredil? Drugi dan, to je v nedeljo, si pa takoj oznanil: Danes je igra za otroke, vsi morate priti, vstopnine se pobira po 10 vin. Ali je to lepo, Andrejček, nedolžnim otročičem si pobral še tiste krajcarje, kar so jim ljudje dali; bal si se, da ako en teden odložiš igro, bi otroci morda te krajcarje porabili. Kaj pa, Andrejček, ko bi jim bil vsakdo tako zaklenil, kot ti? Kako bi bili pa potem kaj prinesli v tvojo malho? Ne misli, Andrejček, da smo Dobropoljci tako neumni, da tvoje muhe ne poznamo. Zato pa nas je tako malo prišlo na tvoj protialkoholni shod, da si sam re-

kel: Žal, malo vas je, tvoje neumne čenče poslušati; zato nas je bilo še preveč, ker vemo, da je vsaka reč smrten greh, ako tebi nič v bisago ne pade. To tudi vemo, da nima nobenega greha, naj si bo še tak preklinjevalec, pijanec, ali prešestnik, da le za teboj kima in zeksarje v tvojo malho nosi, pa dela lahko kar hoče, za to imamo dokazov več. H koncu shoda se je bil oglasil k besedi tudi nadučitelj Štrukelj. Ko pa je začel govoriti, smo jo kar pobrali vsi iz dvorane. Ta Štrukelj leži Dobropolcem tako trdno v želodcu, da komaj vsi čakamo, da bi se ga iznebili. Ker pa praznim stenam ni treba govoriti, je tudi Štrukelj nehal, ne da bi bil kaj povedal.

d Iz Ponikev pri Dobropoljah. Dne 12. januarja se je vršil ob 4. popoldne občni zbor prostovoljnega gasilnega društva v Dobropoljah. Letošnji občni zbor je bil polnoštevilno obiskan, zakaj na občni zbor je bil povabljen tudi dež. in državni poslanec Jaklič. Vsi člani so se udeležili občnega zbora, zakaj, vsak bi bil rad v svoji sredi videl tistega dobrotnika Jakliča, kateri se je dne 24. novembra 1912 v Štihovi dvorani po prsih udaril, rekoč: Jaz sem tisti, ki sem Dobropoljskim gasilcem snedel 1025 K podpore. To je zopet ena zasluga več za poslanca Jakliča, da je zopet nekaj snedel Dobropoljcem. Ko je povodenj storila ogromno škodo po okraju in največ po Dobropoljah in Strugah, je Jaklič vedno obetal, da kočevski okraj dobi 17.000 kron. Od gotove strani smo poizvedeli, da bi isti znesek sedemnajst tisoč kron bil okraj res tudi dobil, ko bi mi ne bili imeli za poslanca Jakliča. Ker pa je on, ne dobi okraj nič. Ko se je v Dobropoljah zidala nova šola, je Jaklič vedno obetal, da dobimo 2000 kron od deželnega odbora podpore, da on garantira, dobili nismo Dobropoljci nič, niti vinarja ne. To sta že dve veliki Jakličevi zaslugi. Ako je pa Jaklič kaj tega dobil, ne vemo mi nič, kam je obrnil. Saj v Dobropoljah je že tako, da kar Bog da, pa angeljci vzamejo. Ker v Dobropoljah o podporah odločuje par tujcev, ni čuda, da mi domačini nič ne dobimo. Največja zasluga Jakličeva je pa ta, da je snedel 1025 kron gasilnemu društvu v Dobropoljah, kakor se je sam pred ljudmi v dvorani pohvalil, Jaklič misli, da Dobropoljci ne vemo, kje nas čevelj žuli. Jaklič ni snedel podpore društvu, snedel je podporo vsem dobropoljskim davkoplačevalcem, ker požarno društvo morajo podpirati občine in ves dolg morajo tudi plačati občine. Jaklič je s tem svojim vplivom, katerega smo mu mi sami dali, snedel občini Videm 574 K, občini Podgora 287 kron in občini Kompolje pa 164 kron. Ne vemo, kaj in kako Jaklič razume to svojo dobroto; mogoče on misli, da se tako služijo častne diplome, katere visijo na stroške občin v njegovi sobi, Jaklič, izprašaj si vest sam, ali si vreden, da imaš diplome na svojem zidu od občin, katerim občinam pri vsaki priliki odjedaš podporo.

Ali povemo ti Dobropoljci odkrito, da bode tudi tvoje glorijske enkrat konec; mi smo te volili v zavesti, da boš nam po svoji moči pomogel in sedaj si pa že toliko predrzen, da si upaš kar povedati, da si ti nam podpore sedel. Ni čudno torej, da je bilo na občnem zboru gasilstvo silno ogorčeno. Župan Mustar je zborovalce miril. Rekel je, da to sicer res ni bilo lepo od Jakliča, toda zaradi tega društvo ne bo propadlo. Kaj pa se pozna trem občinam 1025 K. Občine bodo društvo podpirale. Tako sta se izrazila tudi župan občine Videm Prelesnik in župan Podgore Zevnik. Nato se je izvolil stari odbor. Končno pa moramo k temu vendar nekaj pripomniti. Ali niso tudi župani dobropoljski nekaj zakrivili, da društvo ni dobilo podpore. Ker po okrožnici dež. odbora pridejo vsa vprašanja glede podpor na županstvo. Kakšno je torej bilo tisto priporočilo in kdo ga je napravil. Ker ima županstvo sedež v občini Videm, je gotovo moral dati priporočilo videmski župan; in kako je to, da on tega na občnem zboru ni nič omenil. Drugo vprašanje je zopet to, kako da je župan Mustar tako pomirjevalno na zborovalce uplival in je celo rekel: »Bodite mirni, jaz pa mislim, da ako je en drugi podporo snedel, da je je bolj potreben, kot mi.« Ta beseda se nekim zborovalcem ni zdelala prava in prišla je vsled tega sumnja, kaj ko bi Mustar tudi nekaj o tem vedel. Kajti znano je, da sta bila z Jakličem precej prijatelja.

d Iz Sodražice. Dne 12. prosinca t. l. je priredil naš odsek telovadnega društva Sokol svojo pustno veselico z dvema šaloigrami, srečolovom in plesom. Udeležba je bila nepričakovana, posebno domačinov je bilo veliko, toliko, da je bila soba nabito polna. Igralci so izvrstno izpolnili svoje vloge. Igrali so domači fantje Sokoli in sodražska napredna dekleta. Veselica se je v najlepšem redu vršila. To pa našim gospodom ni všeč, posebno malemu kaplančku. Ampak se bode že ukrotil, jeklo se vkrivi, se bode moral tudi on. To mu je največje hudo, ker so se naša dekleta v tako obilnem številu udeležila in da so se zabavala s poštenim plesom. Pa zoper pohujšljive knjige in napredne časopise ste bili pri velikonočnem izpraševanju. Pohujšljivih knjig, kolikor sem jih videl v našem tugu, je glavlar rdeča brošura; bolj pohujšljive knjige nisem še bral.

d Iz Dragatuša nam pišejo: Naš župnik Jože Novak je pozabil nam povedati na praznik sladkega Imena, kaj ima ta lepi praznik pomena. Po evangeliju je veselo zagrabil v roke Jegličeve sanje, katere so pregnale sv. Štefana iz naše škofije na Štajersko. Namesto Jezusovega imena, nam je naredil pridigo od nekega Opitza, ki se nahaja pri gradnji belokranjske železnice. Mi pa povemo vam, v posvetne svetnike zamaknjeni župnik, da mi to na prostem izvemo, to ne spada v cerkev. Vi torej bolj častite železniške uslužbenke, kot sv. Štefana in sv. Trije kralji. Namesto trikraljske vode, ste nam blagoslovili pustno vodo.

d **Št. Janž.** Že delj časa se opazuje pri nas neko nezaupanje do naše pošte in kaj pridno se ljudstvo poslužuje krmeljske pošte. Pravega vzroka sicer ne vemo. Nekaj pa le mora biti. Mogoče pa to tako čudno vpliva na ljudstvo, ker naš župnik natančno ve, kedo je naročnik »Slov. Doma« in koliko izvodov ga prihaja v našo faro. Tudi teta Cila takoj po prihodu pošte razhobna po vasi, kaj je novega prinesel »Slov. Dom«. Ker je poštar Tone tako zvest pristaš S. L. S. lahko z gotovostjo rečemo, da nista naročena na »Slov. Dom«. Da pa Cili ne bo treba stikati po tujih listih in, da se njena neukrotena radovednost saj deloma nasiti, naročimo ji ga mi na naše stroške in plačamo iz našega fonda. Sklenili smo namreč, da bomo zbirali prostovoljne prispevke in naročevali »Slov. Dom« za vse tiste, ki se za njega zanimajo. Med temi pride prva na vrsto naša dična Cila. Čudno se nam tudi zdi, zakaj Tone tako skrbno poprašuje vsakega naročnika »Slov. Doma«, če si je list sam naročil. Tone, Tone, le ne preveč nepotrebnih skrbi imeti, rajši malo več gibčnosti v uradovanju, da nam ne bo treba tako dolgo zmrzovati pred pošto. Če ti pa kaj časa preostaja, pa premišluj o vljudnosti in postrežljivosti, drugače ti lahko prej ali slej »kedo« zopet zabrusi, da si tak kot štravs, ki glavo v travo vtakne, pa misli, da ga nihče ne vidi. Tudi bi želeli, da se ob uradnih urah malo bolj pošte držiš, da ne dobiš kakega naho-da, ker vedno letaš iz pošte v bližnjo prodajalno in narobe. Veš kaj, Tone? Prosi c. kr. poštno ravnateljstvo, morda ti bo pa že dovolilo našega Bajca kot tvojega namestnika, saj vendar tako redno dan za dnem pri tebi v poštne uradu prakticira. Tvoj čukarski znak, katerega nosiš med uradnim poslovanjem in pa župnik Bajec v uradnem prostoru, ne bodeta nikdar pripravila ljudstva do zaupnosti šentjanskega poštne urada. Tone! Povemo ti kar naravnost. Če hočeš biti naš poštar, med uradovanjem znak doli in fajmoštra ven iz ograje, če ne se bomo pritožili v Trst. Če že vzdržujejo strankarske poštarje, naj nam dajo poleg klerikalnega še liberalnega, ker nas je vendar v šentjanski občini ogromna večina liberalcev. Če se pa c. kr. poštno ravnateljstvo na naše izpovedi in pritožbe ne bo oziralo, pa naj pobere, magari radi nas, še tisto staro škatlo in jo naj oberi na farovška vrata — saj v farovž tudi poštni komisarji radi zahajajo, — mi pa bomo imeli svojo pošto v Krme-lju, kjer ne prakticira kak fajmošter.

O p a z o v a l e c.

d **Št. Janž.** »Domoljubov« dopisnik je napisal: 1. da sta liberalna preroka Anze in Vinko v »Danu« napovedala že večstokrat živinorejski zadrugi smrtno uro; 2. pa, da se možakar boji (radi zadruga), da zmanjka njegovi mesnici bolne živine. — Dopisnik! Kadar boš pisal v »Domoljuba«, piši vedno tako, da ne boš lagal. Pomisli malo. — Kdaj si čital v »Danu« o živino-

rejski zadrugi? — Nikoli! Če tisti možakar prodaja meso od bolne živine, zakaj ga ne naznaniš? Da bi se pa bal radi živinorejske zadruga, da mu zmanjka bolne živine, pa s takim besedičenjem kar na zid, saj je vendar obče znano, da v šentjanski klerikalni živinorejski zadrugi živina **slabi in poginja!** — Dalje dolžiš Anzeta in Vinkota, češ, da onadva spravljata v javnost politične grehe klerikalcev, si se pa zmotil. To pot si zaslužil, da bi te Anze in Vinko malo za ušesa prijela in »uro navila«. Ludvik! Kajneda, ti bi prav rad vedel, kdo tvoje grehe v »Slovenskem Domu« objavlja? Ker si tako radoveden, ti pa vseeno malo, takorekoč namignemo: Dobisnik je tak človek, ki prav mnogokrat s teboj občuje in ti mu zaupno tudi vse poveš, ker misliš, da je klerikalec. Ko pa pride od tebe, pa brž vse to, kar mu poveš, v »Slovenski Dom« napiše. Vidiš, in taki so skoraj vsi tvoji pristaši. Pri takih ljudeh se pa tudi ne da nič doseči, ker te, mesto da bi ti pomagali polniti žepe, le izdajajo. Kadar boš pa plačal — saj veš Ludvik — za Ciril in Metodovo družbo tistih 500 K, potem se ti bo pa dopisnik, poleg svojega polnega imena še lepo zahvalil.

d **Št. Janž.** Tisti, ki je podpisal v znamenem obrekljivem dopisu Ljubeška, da je na ta način spravljal grdo laž med svet, gotovo misli, da je stvar že zastarala. Zdaj imamo dokaz v roki, kdo je bil tisti, ki je na tako »lep« način kradel čast njemu in župniku nepriljubljenim osebam. **Dopis in pisave raznih klerikalnih veljakov in »krščanskih mož« smo poslali strokovnjakom, sodnim izvedencem v preiskavo. Ta je dognala, da je dopis in neki priloženi list krščanskega moža pisan od ene reke.** Ali bo zdaj »Domoljub« še zagovarjal razne ljudi? Radovedni smo, če g. Brodschneiderja kaj to zanima?

d **Popotnik po novomeški okolici.** Ljubili bralci »Slovenskega Doma«! Zadnjič sta me dobila prejšnji in sedanji župan občine Prečine in smo napravili imeniten izlet po novomeški okolici. Mislim sem, da vam bom mogel še za to številko kaj povedati o dogodkih mojega potovanja v taki častiti družbi, kakor sta Vintar in Turk, pa smo se predolgo zamudili pri našem prijatelju Tonetu v Prečini. Šteli in pregledovali smo namreč platno in vse blago, ki so ga nakupile naše pobožne žene za gospoda Štefana, da bo imel kaj obleči (srajce in spodnje hlače), ko pride kot novi župnik med skopuharje v šmihelski fari. Zato prosim malo potrpljenja, boste videli, da vam ne bo žal.

d **Iz Daljnega Vrha.** Pretečeno soboto smo iz naše vasi pokopali ljubega prijatelja in sosedo Jožefa Kica. Povsod priljubljen imož je bil v vojski leta 1878. pri okupaciji Bosne. Mož, ki je tam prestal toliko nevarnosti, pač ni mislil, da ga bo v njegovem 67. letu spravila, izpočetka navadna oteklina na nogi, po dolgi mučni bo-

lezni na oni svet. Od vseh prijateljev mu bodi blag spomin! — Pa tudi eno veselo vam moram povedati. Naš očka Berus so imeli ta teden »ohcet«, pa ne da bi se bili sami še enkrat oženili (pravijo, da imajo še eno preveč), ampak sinu Jožetu so dali »čez« in on je bil tako srečen, da smo imeli ohcet v vasi. Zdaj bi oče Berus radi še mlajšega sina Martina spravili pod žensko komando. Ne vem, nekaj se sliši, da bodo z bivšim »katoliškim« županom France-tom Vintarjem zglivali še za Martinovo ohcet. Pa ne da bi Martine Vintarja vzel, ampak najbrže ima Vintar še kakšno punčko za oddati. Vintar sploh ne mara ženskega spoja pri hiši, če ima le katero telico ali kokoš, alo, brž jo kam zvede. On drži le bolj na bika, s katerim se prav dobro razumeta. No, pa tudi drugače so očka Berus preskrbeli, da smo bolj zadovoljni z njim. Kar nič ne marajo biti med kimavci, tudi pri občinskem odboru ne. Zadnjič bi bili nekateri radi županu Turku dali kar 1000 K letne plače, zato, ker se Turk tako dobro razume na postave. Ali očka Berus so dejali, da ima Turk še preveč, če se mu dovoli samo 300 K. Čisto prav, očka Berus, le tako naprej, pa bomo še boljši prijatelji ostali, kot smo bili doslej.

d **Iz Šmihela pri Novem mestu.** Novega župnika torej imamo. Kaj nam je od njega pričakovati, to nam je povedal, še predno je prišel do nas. Naš Štembur mu je pred bolnišnico usmiljenih bratov napravil pozdrav in pri tej priliki je župnik rekel: **Kjer je disciplina in pokorščina, tam je zmaga.** In župnik in župan morata skupaj delati, farani in občani ju morajo pa lepo ubogati, pa bo vse prav. Seveda bo prav za župnika, še bolj pa za Štemburja, samo če bo še kdaj župan, kajti ravno za ta sprejem so ga nekateri slepci vendar tudi spregledali. On je kar svojega policaja poslal po hišah s poveljem, da morajo novemu župniku na čast po hišah razobesiti zastave. Nekaj pokimajočih duš je res razobesilo zastave, ko se je župnik pripeljal skozi Kandijo. Večina pa je pokazala, da se ne pusti več komandirati od človeka, ki ima vse ljudi za norca, in bi bil tudi kakemu albanskemu roparju ukazal razobesiti zastave, samo če bi vedel, da mu bo kaj neslo. Vi vsi, ki ste res možje, ne kaki petolizniki, pripravite se na to, da boste imeli kmalu priliko svojo možnost tudi v dejanju pokazati. Ko bo novi župnik kaj zahteval n. pr. popravo farovža, tedaj zahtevajte račun od cerkvenega premoženja. Rajnki župnik je nunam zapustil 160.000 K. Ker doslej še niso plačale državnega davka od take vsote, pa naj nune novemu župniku napravijo magari nov farovž, mi ga ne bomo.

d **Iz Boštanja.** Ko je tukajšnji župnik Martine s svojim rekurzom zoper občinske volitve lansko leto tako strahovito pogorel, je začel biti krotak in še dovolj vljuden. Tudi prevzvišeni, ko je bil meseca oktobra l. l. o birmanju tukaj, ni izustil o-

kaki politiki niti besede. Tako smo upali, da so se nasprotstva polegla in bomo mirno živeli. A ko je pa zdaj o novem letu jel čitati škofov list, je na praznik imena Jezusovega (Martine ima namreč slabo navado, da čim večji je praznik, tembolj se na leci škandalozno obnaša) po prečitaniu govoril sledeče besede: Jaz slišim ljudi govoriti, zakaj da se na prižnici sv. evangelij ne razklada in da se nič božjega ne pridiguje tukaj v naši župniji. Je nekaj brumnih, ki hodijo k spovedi, svete zakramente prejemajo, pa to govorijo. Jaz bi bil rad miren, pa me ne pustite, ko drugega ne slišim, kot farški podrepnik; 16 let sem študiral, duhoven se mora veliko učiti, nisem šuštar ali žnidar. Kaj pa, ko bo treba iti na obhajilo (zarohnel je in udaril s pestjo po leci), naj pa gre šuštar ali žnidar, pa naj mu grehe odpusti! Večkrat tudi slišim godrnjanje pod korom (vzdignil je tri prste v zrak), to je § 103. kaz. zakona. Kdor duhovnika na leci moti, dobi mesec dni zapora. S takim govorom ste šuštarje in žnidarje zapostavili kot kake barabe; tudi ti so se morali rokodelstva učiti, da znajo obleko in obuvalo ljudem zadovoljno prikrojiti; a vi ste 16 let študirali, pa se niste naučili evangelijskih resnic na prižnici razlagati, ker sami trdite, da vam to brumni župljani očitajo. Žalostno za vas!

d **Iz Št. Lovrenca ob Temenici.** Našemu Tonetu nič kaj posebno ne diši naš dopis v zadnji številki »Slov. Doma«. Drugo očitavanje, kako on kot dobri dušni pastir zamenarja svojo čredo, bi še prenesel, pravi, ampak to, da se me spominja na moje nestorjene obljube glede plačila delavcem, ki so delali svinjak za 300 prašičev, to, to roji zdaj Tonetu po glavi. Enemu svojih kimavcev se je zaupal in je z ozirom na izreke iz sv. pisma, veselo priznal: dobro, da ti vrage niso našli še tistega lista svetega Pavla, ki ga je pisal Titu in sicer 1. poglavje od 10. do 12. vrste. Kajti tam je rečeno: Mnogo jih je upornih, blebatačev in sleparjev, zlasti iz obreze, ki jim je treba usta zamašiti; kateri **cele hiše narobe obračajo, učeč, cesar ne bi smeli, za grd dobiček.** To bi mi bili lahko očitali z ozirom na to, da se toliko trudim za naš moderni — svinjak. Ne, častiti gospod Tone, tako daleč res nismo hoteli biti poredni, za zadnjič smo ti še prizanesli. Lepo pa je to od tebe, da sam veš, kje te vest najbolj peče. Ampak Tone, še na nekaj bolj važnega si pozabil. Poglej, kaj pravi sv. Jakoba splošni list v 5. poglavju v 4. do 5. vrsti: »Glejte, plačilo delavcev, ki so poželi polje vaše, **pa ste jim vtrgali, kriči;** in vpitje ženjecev je prišlo do ušesa Gospoda nad vojskami. V požrešnosti ste na zemlji živeli in razkošnosti; srca svoja ste redili v dan klanja...« O, Tone, preberi to očitavanje sv. Jakoba in vprašaj svojo vest: Ali sem mizarju Francetu Sejetu vse pošteno izplačal, ko mi je delal svinjak? Ali sem Jožetu Kolencu vse povrnil, kar sem mu s svojo duhovsko besedo obljubil za-

radi plačila tesarskemu mojstru? Ali sem takrat prav pričal pred sodnijo, ko sem svoje besede po morali sv. Liguorja preobrnil? Ali ni proti mojem pričevanju Kolenceva žena pri živem Bogu prisegla, da sem jaz obljubil biti plačnik za ves dolg, kar ga je tesarski mojster napravil na moj račun? Vidiš, Tone, le tako lepo si izprašuj vest, zdaj bo kmalu čas za velikonočno spoved. Pa kaj spoved? Spoved je le tedaj veljavna, če grešnik svojemu bližnjemu storjeno krivico tudi v resnici popravi. Torej Tone, kaj hočeš: mir ali boj?

d **Popotnik iz Tržišča.** »Serbus!« Ali veste, ljudje božji, kaj imam pa sedaj na srcu? — Povedati vam moram, kako tisti ta »krevljasti« potepuh iz »Mirnske doline« v »Domoljubu« zavija v svojem dopisu. Le poslušajte! — On piše: »Pri Flajsu sem bral »Slovenski Dom«. In kaj vidiš? V Tržišču se podira farovška hranilnica, njenim odbornikom bodo prodali grunte, farovž bo zarubljen, črnosukneže obešajo liberalci na kljuko 33, Marijine družabnice pijančujejo in vasujejo itd. Skratka, Tržišče je druga Sodoma. Ali ni to grozno!? Menda je vse to res, kerta list tako piše.« — S tem bi torej ta naš preljubi »Platišček« rad vse zavil in zraven osmešil, list »Slovenski Dom« in v prvi vrsti pa še mene, češ, da poročam samo laž. — O, pa ne boš »Jaka kaše pihal«! — Le malo pogledimo, če je bilo res vse tako pisano. — »Podira se farovška hranilnica, njenim odbornikom bodo prodali grunte.« — No — »predragi v Kristusu«! Ali je stalo tako v »Slovenskem Domu«? — O, Janez! — Bilo je, da je bil polom v hranilnici. Polom, to se pravi, da je zmanjkalo nekaj čez 2000 K (beri in piši: dvatisoč kron), katere pa je odnesel eden »ta božji« namestnik in katere so morali potem šteti tisti hranilnični odborniki in tisti načelnik, ki baje ne pozna: a, e, i, o, u. — Idimo dalje. »Farovž bo zarubljen.« O, o »platišče«! Kako in kje pa si zopet do tega prišel? — No, no, saj ti ne zamerimo. Revež si. Vrgel si se po svoji materi. Ampak malo bi se pa vendar lahko »masval«. Toliko, da bi vsaj v »Domoljub« ne šmiral tiste neumne laži. — Čitajmo. »Črnosukneže obešajo liberalci na kljuko 33« (§ 33). — Tukaj je pa ravno narobe, preljubi moj Francelj. Na to kljuko se »ta črni« sami preradi obešajo. — In tu so seveda liberalci krivi, da je ravno med »črnuhi« največ takih. Kaj ne? — Dalje: »Marijine družabnice pijančujejo in vasujejo.« — Da, da, to pa je čisto gola resnica. Pa zakaj nisi še tisto povedal, kako lepo znajo tiste družabnice »klensat«? — »Ej, jest bom pa uzela svojga ljubčka Hrvata, jen poli jih pa gleda, use družbarce, čuke, jen lunga fajmoštra zraven.« — Kaj ne, dragi moji, v kako lepem tonu se to glasi?! — Pa pogledimo, kaj je še kaj drugega naklobasal ta naš učenjak. Nad gg. Flajsom in Jelencom tudi revež prav na široko zija. — Pojdi, pojdi, dragec, in pri-

žgi pušelj tresk opoldne in išči po celi fari in po celi občini med klerikalci takih odličnih in vzglednih mož kot sta omenjena dva. Pa kako je to, da se tako zlobkovo zanimaš za županstvo? Al' verjemi mi, preljubi moj Francelj, da je še daleč, daleč tam za deveto goro oni čas, saj veš; »županček in poslanček«. — »Hm, ja pa sm rakla, pa sm rakla, lej, morde bo pa še kerkrat »purglmajstr«. — Ahm ja. — V Tržišču sem dobil »šamle«, pa me je potem tri dni bolel trebuh, ker ni bila namreč nič »pokimlena«. Mandelj je pa »kerlc«, da ga je veselje pogledat. Na lastne oči sem ga videl. — Gespud župnik so abdarval' pevce. »Mej ruš!« Vsak tri krone je dobil. Marinarice so imele v nedeljo »veselico« z igro. Šel sem tudi jaz malo »pošpejnat«, kakšne so kaj tržiške punce. No, pa ne rečem nič, samo za tiste tri groše mi je žal, ki sem jih moral ofrati za vstopnino. Samo zato se mi je pa dopodlo, ker se mi ni bilo treba drenjati. Bil sem na širokem prostoru, da bi lahko plesal. — Ljudje božji! Naročite si »Slovenski Dom«! Se zopet kmalu vidimo, pa ne v Tržišču, tukaj ne smem več ostati, ker se bojim nekega vohuna, ki mi je že skoro za petami. En dolg človek je. Pravijo mu »tržiški počvek«. Bodite torej preljubi Tržiščani v »gnadi božji« in pozdravljeni od »Domovega« popotnika.

d **Cerklje na Dolenjskem.** V zadnji številki »Domoljuba« se je zopet neki fantalin oglasil, da mu ni po volji novoizvoljeni odbor prostovoljnega gasilnega društva v Cerkljah. Vendar pa, da se ne bo mislilo, da smo tu res taki rokovernjači, ki bi radi te reveže kar v prežganki pohrustali, pa evo resnice, kako so se vršile volitve prostovoljnega gasilnega društva. Več dni pred volitvami je kar šumelo po Cerkljah in razni klerikalni brencelji so se zaletavali in naskakovali sedaj enega, sedaj drugega funkcionarja naprednega odbora, češ: »Ali boš res odstopil... Ti slišal sem, da ne boš več...« in razna druga taka vprašanja in naloge so si stavili ti verni pomagači, toda ne bližnjemu v pomoč, ampak ugonobi ga in uniči, da ti bo dobro na zemlji. Veliko veselje je že vladalo vsled raznih odgovorov v taboru teh hajdukov. Že so stali vsi okrog denarja gasilnega društva, kakor oni deček, ki je imel v mislih že konja, a mu je nazadnje še speči zajec — ušel. Gotovo je bil že obsojen ta težko pridobljeni denar za prihodnje volitve, da bi se Cerklijanci zopet lahko ponašali kar s tremi župani. Približal se je večer občnega zbora, katerega se je udeležilo dve tretjini članov. Načelnik je otvoril občni zbor in podal račune, nakar sta se izvolila dva preglednika računov, ki sta dobila vse v najlepšem redu in to potrdila s svojimi lastnoročnimi podpisi. — Predno so se pa vršile volitve, se je prebral paragraf društvenih pravil o volitvah in nato se je volilo na splošno željo z vzklikom. Ako pa ni bilo onega dopisuna

pri volitvah, da bi protestiral, je znamenje, da on ni član, ali pa vzoren član društva, ako se ne udeleži občnega zbora. Tako torej nima on ukrepati, kdo naj in koga naj se voli. Če je bil pa dotičnik zraven in se ni upal nastopiti proti predlogu, je pa zajej, ali boljši bi bil še drug izraz, no ja, kakor pes, ki laja le za plotom. Tako je bil izvoljen odbor, na katerega se pač lahko zaneso društveniki, ker so ga izvolili sami, brez kakega natolcevanja in raznih obljub. Glede podpor se pač zahvalimo in odpustimo tudi onemu dopisunu, ker taki ljudje res ne vedo, kaj delajo in ne poznajo velikega pomena požarne brambe. Ako se oglasi rog: »Na pomoč!« ne vpraša nihče, kje gori, ali je to naš somišljenik, ali ne, ampak hitro na pomoč! Konji so vpreženi in hajdi na lice mesta. Cevi so prekratke, manjka tega in onega orodja, radi bi pomagali, a ne moremo. Sliši se obupen krik matere, otroci plakajo in prosijo: pomagajte, pomagajte. Vsi se trudijo in pomagajo, a še bolj bi lahko, ko bi imeli potrebno orodje. Kdo je temu kriv? Ti, brezsrčni hujškači — ne dobite podpore od nas, denar, ki si ga kmetje težko priborijo in utrgajo, je samo za naše malhe. Tako je! Kmetje, taki so vaši prijatelji, ki izpolnjujejo Kristove nauke: »Ljubite svoje bližnje«. Poženite jih, ko pridejo do vaših vrat po bero in recite jim: Kakor ti meni, tako jaz tebi!

o Gorenjske novice o

g Iz Dolskega. V ponedeljek, dne 20. januarja, je umrl pri nas nadučitelj gospod Ivan Zupan, star komaj 45 let, zadet od kapi na možgane. Zvečer je bil še na veselici požarne brambe, zjutraj ob 6. je šel kuriti šolske peči, ob 8. zjutraj pa je bil že mrtev. Pokojnik je bil nad 22 let v naši občini in je bil vedno vnet za gospodarsko stvar. Njegov porgeb je pričal, kako na daleč je bil znan in priljubljen. Udeležilo se je pogreba poleg šolske mladine nebroj domačega in okoliškega občinstva, občinski odbor, gasilno društvo, ki je tudi pokojnika nosilo. Samo obsebi se razume, da je bilo zelo častno zastopano učiteljstvo z nadzornikom gosp. Gaberščkom. Tovariši so mu zapeli tudi pred hišo, v cerkvi in na grobu, kjer mu je zelo ganljivo govoril zadnji pozdrav gosp. nadučitelj Letnar iz Mengša. Pokojnik je bil vedno vnet za napredek in mu bo v tem oziru težko dobiti naslednika. Bil pa je tudi od svojih predstojnikov pripoznan kot eden prvih učiteljev. Številni njegovi učenci pa bodo vedeli ceniti še leta in leta sad, ki so ga uživali v njegovem šolskem vrtu. — Počivaj mirno!

g S Krtine. Pri nas je naprednost poglaval globoke korenine in smelo trdimo, da klerikalizem v Krtini ne bo dobil nikdar trdnih tal; za to bodo že skrbeli vrli Krtinci in pa klerikalci sami. Tudi vrlo napredni učitelj - voditelj tukajšnje šole je in bo

storil v polni meri svojo dolžnost v prospah napredne misli na Krtini. Napredna stranka je pri nas tako močna, da ne potrebuje nobenih napolklerikalcev, napolnaprednjakov, ker so to neznačajneži, katere iz srca privoščimo klerikalcem. Taki ljudje vsaki dobri stvari le škodujejo. Eden takih — bodimo odkriti — je J. Z. s Krtine! Ta je pri naprednjakih naprednjak, — seveda iz gole hinavščine in koristolovstva — kaj rad se pa smučje okoli fajmoštrov in kaplanov ter jim poljubuje roke, da ga imajo za pobožnega, kar krščen Joško v resnici ni, četudi kupuje kaplanom darila in kozarce za popivanje, četudi je cerkveni ključar in pobira za zvonove — s čimer je spravil v nesrečo več posestnikov — četudi si pusti kaditi s prižnice za zasluge za cerkev. Vse to je gola hinavščina, kot je gola hinavščina, če komu tvezi, da je naprednjak. S svojo dvostranstvo je premotil celo nekaj naprednjakov, da so podpisali pogodbo za zvonove in morajo ti reveži plačati vsak po 1500 K. Mislimo, da si je s tem nakopal precejšnjo mdro in da mu pošteni naprednjaki ne bodo več verjeli, če se tudi priduši, da je napreden. Naj le gre k fajmoštrom in kaplanom, kamor edino spada, na lihanice ne bo ujel nobenega naprednjaka več, ker si bodo zapomnili Joška in njegove zvonove. Če se bo Joško čudil, lahko še kaj izve. Zvonov je po našem naprednem mnenju na Kranjskem trikrat preveč — in Joško pri nas naprednjakih ne bo zanje pobiral nikdar več!

Neki sitnež, ki pa ve, kako je.

g Iz Kranjske gore. Pri nas imamo župnika, kateremu je res treba par vrstic povsetiti, drugače si bo »častiti in vsega-mogočni« župnik Andrej Krajec res domišljeval, da je že vso Kranjsko goro vgnal v kozji rog. V petek, dne 17. t. m., smo spremili k zadnjemu počitku občeprijubljenega gospoda Ivana Hribarja. Da je bil pokojnik ne samo v Kranjski gori, marveč tudi v sosednih občinah jako priljubljen in spoštovan, priča je njegov veličasten pogreb, kakoršnega Kranjska gora že dolgo ne pomni. Temu dokaz je, ker so se udeležili pogreba med drugimi tudi g. deželni in državni poslanec vitez Poganič, župani iz sosednih občin, gasilna društva iz sosednih vaši, veteransko društvo iz Kranjske gore. Pri tej priliki je nastopilo tudi kranjsko-gorsko pevsko društvo, da zapoje svojemu umrlemu članu tri žalostinke. To je pa župnika tako razburilo, da so se mu kar barve spreminjale, in se ni mogel z drugim zakrivati, da se je prav hinavsko smejal, ko je velezaslužni gosp. župnik Aljaž blagoslavljal krsto pokojnika. V cerkvi je grdo gledal na pevce. Na pokopališču, pri odprtem grobu, je izustil besede, ki kličejo po državnem pravdniku. Gosp. Krajec, dajte no povedati na prižnici, komu ta beseda velja? V nedeljo 19. t. m. pa je bil v cerkvi na prižnici polom; rekel je, da je mislil napraviti

pevcem sramoto in odstopiti od pogreba, in da le zaradi dveh gospodov ni tega storil. Ej gospod župnik, v cerkvi se pač vse lahko govori; zakaj ne poveste kaj takega na prostem, med ljudstvom, menda veste, kaj se vam zna zgoditi? Rekel je na prižnici tudi, da se mora zmeraj povedati, kdo bo pel, kdo bo pevovodja in katere pesmi se bodo pele. Žal da ne zahtevate, da se vam mora javiti tudi, kdo bo šel za pogrebom. Ali ne veste, da vas nihče ne uboga, niti lastni pristaši vas ne ubogajo. Dokaz temu je bil v nedeljo zvečer v hotelu Slavc. Ko ste se hudovali, ker so po igri, katero je priredilo katoliško izobraževalno društvo, začeli plesati, pa ni pomagala vsa vaša jeza nič, ampak se je plesalo naprej. Ali ne pišem resnice, ko trdim, da vas lastni pristaši ne ubogajo? Torej gosp. župnik, le nikar se preveč ne razburjajte, ker to vpliva premočno na možgane. Svetujemo vam, da se držite svojega poklica, da ne boste sv. maše tako razmišljeno in zmešano brali in pri tem opravilu učinili marsikako neumnost in zmešnjavo, da se vam ne bodo vsi smejali. Gosp. župnik, svetujemo, da ohranite bolj liadno kri, ako ne, bo prišla še zgodovina iz Bele peči na dan. Kar se pa tiče petja pri pogrebi, vam povemo prav tiho na uho: Pevci so peli, ko ni bilo vas, pojejo ko ste vi tukaj in bodo peli tudi takrat, ko bo g. Krajec bežal iz Kranjske gore kakor zajec.

g Iz Špitaliča. Odkar je naš Mezeg odslovil svojega cerkovnika, se vede, kakor bi bil z njim odslovil tudi pamet. Dne 2. januarja nam je zaklenil zvonik in če gre župnik na obhajilo, se ne pozvoni. Od novega leta se pri nas ne zvoni ne zjutraj, ne opoldne, ne zvečer. Tudi k maši pristopi brez zvonjenja. Pevkam je pa prepovedal v cerkvi peti. Na sv. Treh kraljev dan je prišel s prižnice pred oltar, nekaj časa je bral mašo, potem se je obrnil nazaj in dejal: Danes teden bo molitvena ura sv. Rešnjega telesa. Potem je bral mašo dalje, čez nekaj časa se zopet obrne in pravi: »Ne bo ta teden, bo drugokrat« in zopet mašuje naprej. Ljudje so se smejali in mislili, da župnik ni pri ta pravi. Dne 5. januarja je rekel na prižnici, da ne more dobiti mežnarja, če se ne poviša plača. Dovolj se jih je že ponujalo, pa Mezeg na vsakem najde, da mu ni všeč; če ni drugega, pa pravi, da je pijanec. V desetih letih je bilo že šest mežnarjev; ali so bili vsi pijanci, da ste jih odslovili? Sedaj pa zahtevate, naj se plača cerkveniku zviša; ali bo potem mar manj pil? Nam se zdi, da zato ne morete dobiti cerkovnika, ker jih vi s klofutami predobro plačujete. Pri sodnji pa kronce dajete za te klofute. Mežnarji pa za take kronce ne marajo. Mezeg pa zato zahteva povišanje plače mežnarju, da bi jih potem smel zastonj klofutati in bi mu za klofute ne bilo treba več šteti kronc.

o Notranjske novice o

n Žiri. V Žireh imamo župana Petriča, ki je vnet pristaš klerikalizma in zna ta načela tudi v praksi izvrševati. V pretepanju in trpinčenju svoje žene je mož prvi mojster. Da jo je že nebrojkrat pestil, davil, lasal in pretepal, tudi z bičevnikom, je znano, da jo je z mosta v vodo zagnal, je videla cela vrsta oseb. Kako je razumen in vnet za napredek, je pokazal že večkrat. Ker se namerava tukaj napraviti prepotrebna avtomobilska zveza Žiri-Škofja Loka-Logatec, kojo z veseljem pozdravljajo vsi treznomisliči občani, ker je to edina pomoč za boljšo prometno zvezo (ker na železnico sploh še ni misliti), bi moralo osobito županstvo tako stremljenje le podpirati in pospeševati. Brihtni naš župan pa se je pohvalil, da je na tozadevno poizvedovanje od oblasti odgovoril, da je ta zveza nepotrebna, občanom škodljiva itd. Tak župan je pač vreden zaupanja občanov, kaj ne da?! Županu podoben junak je tudi naš kaplan Josip Frelj, ki je tako nestrpen fanatik, da je 16letnega učenca obrtne šole močno pretepel, lasal in okrampal radi tega, ker je imel v žepu »Slov. Narod« za svojega mojstra. Treznemu človeku se gnjusi to početje klerikalcev. Le tako naj delajo naprej, pa bodo skopali svojim lastnim nazorom grob.

o Zagorske novice o

z Od Kolovrata pri Izlakah. Zopet je minulo leto, da smo se zbrali pri podružnici na dan sv. Antona puščavnik v Brišah. Lansko leto se nam je nudila smešna figura, žalibog letos pa podivjanost župnika Knola. Vprašate, kaj pa zopet? Da hoste vedeli, tako ga je tresla sveta jeza, da je po končanem kričanju pozabil moliti. Pod korom se je slišalo: Lej ga no, ali ne boš nič molil za prinešene krače? No, sem si mislil, lepe razmere v tej hiši božji. Na ofer pa vendar ni pozabil, čeprav na ta dan ni običajno! Mislite si, čast. čitatelji »Slovenskega Doma«, čemu ga je tresla jeza? Vedite, da so bili liberalci in njih časopisje vzrok. Prvič se je jel kremžiti nad hudobneži, ki so se mu posmehovali vsled smešne figure, pridobljene pri pretepu s ponočnjaki lanskega leta, češ, še to mi zavirate, kar mi je po naravi moja last. — Glavna tarča Knolove jeze je bil »Slovenski Dom«. Kričal je: »Ti nesrečna žena, ki imaš moža, da bere »Slovenski Dom«, tvoja sveta naloga je, ako hočeš, da ne boš tudi ti pogubljena (bolj gotovo Knol), vrzi ta hudičev papir v peč, ako ne bo to pomagalo, pa moža oklofutaj!« — Oho, Knol, le počasi, bomo videli, kdo je bolj potreben klofut; mi, ki beremo »Slovenski Dom«, ali ti, ki misliš, da so še tisti zlati časi, ko je bil kmet še s slepoto udarjen, ko je mislil, da je farški greh božja volja! Vidiš, Knolče, da si še zelo moker za uše-

si, ako ne poznaš toka časa. Mar misliš, da so naše žene tvoja kuharica, kateri tudi mi kličemo: uboga Knolova postrežnica, kolikokrat te je že obdelaval, kadar priklovrati domu. Ti vzorduhovnik, lepo učiš **krščansko ljubezen in pa edinost med zakonom!** Dalje je besnel nad dopisnikom »Slovenskega Doma«, katerega je iskal v sosednji župniji in ga obdelaval z barabo. Temu se ne čudimo, saj to je Knolov evangelij. Svoje ovčice ponavadi pita rekoč: Prasice, barabe in biki itd.. Taki evangelijski izreki so nedeljska hrana za njegove preponižne župljane. No, dragi Knol, ki boš dne 7. oktobra t. l. slavil 40letnico rojstva, odkar prenašaš svoje kosti, povej nam, kdaj si opazil kakršnokoli napako pri dotičnem možu, katerega ti sumiš, osobito, če si ga videl saj enkrat pijanega, dokaži, če je bil že kdaj za en vinar kaznovan ali eno sekundo v zaporu. Knol, ali se še spominjate tistega kmeta na Dolgem brdu, ki vam je pridobil nagrado, menda ravno za omenjene evangelijski svete. Ali ste pozabili, kako ste blagoslovili veliko soboto jerbas hiše št. 3, da ste bili zopet nagrajeni; ali še veste, kako ste pri gosp. trgovcu A. Verboletu zapeli »Tedeum laudamus«, pa ste dobili za svoj trud 500 K nagrade; ali se še spominjate, kako ste se pretepevali s ponočnjaki, kakor general Lavdon s Turčinom; ali se še spominjate, kako ste se pretepevali s svojim sobratom (ime zamolčimo, ker je mož na svojem mestu) pri Movsariju v Orehoveci po vzoru konjskega mešetarja s palico, da vas je moral hišni gospodar na cesto porivati, njegova dobra polovica vas je pa po krščanskem nauku oštevala! Knolče, primi se za nos in trkaj se na svoje prsi, rekoč: Mea culpa, mea culpa! — in reci: »Resnično je, kdor ima sam napake, tisti jih drugim deli!«

zg Iz Zagorja ob Savi. (Poslano.) Gospodu Antonu Snouju v Zagorju ob Savi. Ni mi baš ljubo, da se moram obdrgniti na tvoj dopis v »Domoljubu« št. 3 z dne 16. t. m. Ker mi je pa znana tvoja zmožnost, ti samo vsled tega ne pripisujem ta dopis na tvoj rovaš. V toliko si mi pa pač poznat, da znaš brati in pisati. Z dopisa, katerega si ti podpisal, zveni neka tendenca, meni škodovati, odnosno me nemogočnega storiti. Osobito na strani 42., 2. kolona, se vidi namigljaj, kateri se glasi: »O nekem nadkmetu pa vem jaz in celo Zagorje, da je takrat, ko je bil še paznik pri rudniku, marsikateremu delavcu in kmetu napravil tožbe in stroške in mu pomagal snesti bori kos kruha, da ne rečem več.« **Tu prosim jasnosti!** Namigavati in pavšalno sumničiti, je pač lahko! Povej na cela usta, kaj veš o meni, potem se bodeva pa pomenila a pripomnim pa takoj, da brez vsake strasti. Gosp. Snou, znano ti je, da jaz mislim s svojo pametjo in poznan sem ti tudi, da nisem fanatik nikdar bil in ne bodem. Baš na delovanje, katero mi je bilo pred leti poverjano pri rudniku, kot bivši

delovodja kamnoloma, apnenic in ekspedicije, lahko z mirno vestjo zrem. Tu mi pač moja **poštena vest ne more prav nič očitati.** — Edino, kar bi bilo, je to, da sem tebi storil nebroj uslug. Te usluge so bile pa vse poštene in dobiček si imel le ti od njih, ker si bil zato plačan. Ker pa ne poznam v svojem srcu maščevalnosti, mi tudi tega ni žal. Kot pošten krščanski človek se držim načela Kristusovega: »Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.« Upam, pa še, da so ti besede, kateri si neštetokrat izustil napram meni, v spominu: »Večkrat se pogovarjamo v naši stranki, to je pa čudno, da te hoče imeti Taufer na rampah. **Jaz sem pa rekel** našim: Kar se pa tega tiče, morem pa reči, da sta **Taufer in Poljšak poštenjaka** v svojem delokrogu, kajti one dva ne poznata političnega fanatizma in jaz jih vsled tega visoko cenim.« Ce lo še lansko leto si se prav bridko čez enega vaših pristašev, kateri je uslužben pri rudniku, napram meni pritoževal. Da, prej, ko sva bila s Poljšakom še pri rudniku, sva ti vedno, kadar je bilo kaj dela, dala delo, da si ti zaslužil. Ni moja navada, da bi se hvalil v javnosti, ker si me pa ti s svojim dopisom, katerega si podpisal, v to pripravil, da sem se čutil primoranega, poslužiti se tvojih lastnih besedi, katere si neštetokrat rabil napram meni. Moje načelo je: Plačaj delavca, kateri ti delo stori, in ne glej, kakšnega političnega prepričanja da je. In prodajaj pošteno blago! Torej cenjeni bralci »Slov. Doma« in »Domoljuba«, si pa sami naredite sodbo o meni in o g. Snouju. Pripomnim pa še toliko v tvojo lastno korist, da ni zdravo za druge hoditi po kostanj v žrjavico. — **Ivan Taufer**, posestnik ter t. č. predsednik Gospodarsko-naprednega društva v Zagorju ob Savi. — **Zagorje ob Savi**, dne 26. jan. 1913.

zg Izlake-Medija. Imeli smo občinsko sejo, in kakor običajno, je tudi tukaj ta **»bogati«** (?) Prašnikar imel glavno besedo, tako, da se je njegov »zvonc« po celi krčmi razlegal. Kajti mi v naši občini imamo navadno le v gostilni seje. Tukaj se je šlo za to, da se mora štedilnik v župnišču popraviti, in ta **»bogati«** (?) Prašnikar je pa tajnik in obenem svetovalec pri občini, in kot tajnik zna tudi brati in pisati, kar pa naš očka župan Klobučič slučajno ne zna. Rekli so: ti Prašnikar, ti imaš gospodarski referat (o, jej), daj in podpiši naročilo, in s tem naročilom naj gre zidar v Zagorje ter kupi potrebni material. Tajnik in svetovalec Prašnikar ni hotel narediti, odnosno podpisati naročila in župan se tudi ni mogel podpisati (najbrže, da svojega »sigla« ni imel v žepu?). Tako ni drugega preostajalo, kakor da je moral gosp. Hribar dotično naročilo podpisati v imenu občine. Torej ta krščanski mož Prašnikar nima niti toliko krščanske ljubezni do svojega duševnega pastirja, da bi mu privoščil sedaj v mrzli zimi, da bi si stari mož svoje otrple kosti ogrel v topli sobi in skuhal kaj gorkega. Tukaj se vidi, kakšni da

so fanatični klerikalci, da niti svojemu duhovniku, če slučajno ne trobi v njihov rog, ne privoščijo kar je najpotrebnejšega na svetu, jed in topla soba. — Sramujte se, vi, odreševalci slovenskega kmeta! Ti, kmet, pa glej, da si bodeš takih pijavk raz tvojega telesa rešil. Edino kar je, da pri prihodnjih volitvah voliš s svojo glavo!

Ostali slovenski kraji

o V poreški okolici v Istri so porezaši pred nekaj dnevi nekateri brezvestni hudobneži raznim posestnikom toliko trt, da so zapriseženi izvedenci konštatirali ali cenili škodo na celih 11.000 kron. To je res nekaj nečuvenga in dobro delo bi bog storil, da bi se takim barabam, ki so trte rezali, takoj roka posušila. Ker je tam okoli Poreča, kar se tiče narodnih preprirov, sedaj precej mirno, se sodi, da se je ta velikanska škoda zgodila iz osebnega sovraštva, kar je res največja podlost.

o V Piranu v Istri so zasačili dne 20. januarja t. l. nekega cerkvenega tatu z imenom L. Fonda. Že kot majhen deček se je rad potepal po raznih cerkvah v Piranu in pomagal mežnarjem pri raznih opravilih. Večkrat je kaj malega ukradel v cerkvi in duhovnikom, a je znal vse tako utajiti in se lagati, da mu niso mogli do živoga. Ko je odrasel, je predsedel radi raznih tatvin in sleparij na škodo raznih duhovnikov v Istri in tudi v Dalmaciji, enkrat 2 leti in enkrat eno leto zapora. Manjše kazni pa je prestal neštetokrat. Dne 20. januarja t. l. je zopet izpraznil v cerkvi sv. Štefana v Piranu tri puščice ter ukradel Materi božji na oltarju zlato srce in zlat križec. Ponujal je ukradene predmete nekemu zlatarju in tako prišel pravici v roke.

o Iz Trsta. Pretečeno nedeljo je imela v Trstu italijanska šolska družba »Lega nazionale« svoj letni sestanek. — Dohodkov je mela družba samo na tržaškem ozimlju v letu 1912 ogromno vsoto 203.745 kron 81 vin., a stroškov samo — seveda kar se tiče v Trstu in okolici — 52.978 K 53 vin. Iz teh podatkov se razvidi, koliko žrtvujejo tržaški Italijani za šolsko družbo »Lega nazionale«. Prispevki so se od leta 1911 skoro podvojili. Mi Slovenci smo v tem oziru še daleč zadaj. Naš obrambni sklad baje še sedaj po več letih ni dosegel čistih prispevkov 200.000 K. Malo več požrtvovalnosti bi bilo želeli tudi pri nas; kajti mnogi, dobro situiranih mož ne najdeš med onimi, ki so se oglasili s prispevkom 200 K za obrambni sklad. Pač žalostno.

o Ples pevskega društva »Skala« v Sv. Križu pri Trstu se je dne 25. januarja imenitno obnesel. Dvorana je bila krasno okinčana in dasi je bil vstop dovoljen le vablencem, vendar je bilo vrvenje kaj živahno in zabavno. Vsa čast prirediteljem za vzorno disciplino in krasen užitek. Društvo »Skala« je tu jako priljubljeno. —

Priporočamo pa mladeničem in dekletam najtoplejo, naj se tesneje oklenejo tudi tukajšnjega društva »Sokol«. Sramota bi bila za celo vas, ako bi to vrlo idealno društvo propadlo. Na razvalinah tega društva bi se utegnil potem vgnezditi črni ptič, ki čuje na ime »čuk« in kaj takega bi Križani ne mogli prenašati. Zatorej mladeniči vrlega društva »Skala« in možje, vpišite se tudi v društvo »Sokol«, potem bo šel Sv. Križ zaslovel kot narodna, nepremagljiva trdnjava, kajti naši mnogobrojni nasprotniki se najbolj boje društva »Sokol« in to je znamenje, da koraka »Sokol« po pravi poti. — Zatorej naprej, ne nazaj!

Gospodarstvo.

gs Sadjarstvo. Deželni sadjarski učitelj Martin Humek je pričel s 25. januarjem izdajati »Slov. Sadjarja«, ki naj bo list za pospeševanje sadjarstva. Na uvodnem mestu nam urednik slika nad vse žalostno stanje kranjskega sadjarstva v primeri s sadjarstvom v drugih deželah. Naši sadovnjaki in vporaba sadja na Kranjskem, vse je po večini tako zanemarjeno, da je res najskrajneši čas, da se začnemo z večjo vneto brigati za to panogo kmetijstva. O kakem sadnem izboru ali sortimentu niti govoriti ne smemo. Dasi imamo nekaj izobraženih pomologov, se je doslej bore malo storilo za sadno kulturo. Predvsem uvidimo pomanjkanje enotnega in organizovanega dela na tem polju. Gospod Humek nam priznava, da se imamo za vse, kar se je sploh kaj dobrega ukrenilo v tem oziru, zahvaliti predvsem kmetijski družbi kranjski in nekaterim ljudskim učiteljem ter šolskim vrtom. Zato ne morem razumeti, čemu se je pred letom ravno učiteljstvo iztisnilo iz kmetijske družbe. Gospodje, ki so takrat odločevali pri občnem zboru kmetijske družbe, so bili na to opozorjeni; pa ni nič pomagalo. Dasi mi prva številka v strokovnem oziru precej ugaja, je vendar želeli, da zanaprej iz člankov izginejo slovnične in pravopisne napake, ki bi se lahko pogrešale v strokovnem listu. Grajam, da so nekateri veččaki in odlični posestniki vrnili list, ker se tiska v Katoliški tiskarni. Za strokoven list sicer ni na mestu, da izhaja pod kako politično firmo, ali razmere so danes take in jih je treba uvaževati. Saj so strokovne službe v deželi po večini politične koncesije strankinim pristašem, pri katerih se le malo gleda na strokovno izobrazbo in zmožnost. Kljub temu pa je »Slov. Sadjar« vreden priporočila, saj se bo iz njega s pridom učil naprednjak ali klerikalec. Kot navdušen kmetovalec pozdravljam tudi ta pričetek smotrenega dela v poedini kmetijski panogi. Ekonom.

gs Pogozdovanje krasa. Nadsvetnik Rubbia je izdal knjigo, v kateri natančno

popisuje delo, katero je izvršila komisija za pogozdovanje krasa tekom zadnjih 25 let. Kdor je poznal Kras pred to dobo in ga pogleda sedaj, bo moral priznati, da se je izvršilo že lepo kulturno delo, da se je marsikak kos puste zemlje spremenil v rodovitno oazo. Misel, pogozditi Kras, je sprožil leta 1840. nek Tržačan. Spočetka so poskušali, da bi rastline zasejali, a brez uspeha. Potem so poskušali z zasajanjem raznega drevja, dokler niso našli v črnem borovcu tistega drevesa, ki je zaradi svoje skromnosti najbolj primeren za kraški svet. V letih 1872 do 1886 se je zasadilo 250 ha kranjskega Krasa, stroški so znašali 54.000 K. Ko se je z zakonom z dne 9. marca 1885 uravnalo pogozdovanje kranjskega Krasa, je prišlo delo v boljši tek. Določilo se je ozemlje 3888 ha, ki se ima pogozditi. Od tega ozemlja se je v teku 25 let pogozdilo že 2910 ha. To delo je izvršilo 2391 delavcev, skupno število delavnih dni znaša 306.530. Stroški za 26 milijonov sadik za nove nasade so znašali 201.310 K; in za 18 milijonov sadik, s katerimi so se prejšnji nasadi izpopolnili, 135.757 K. Vsak hektar na novo nasajen velja povprečno 92 K 56 vin. in izpopolnjenje vsakega hektara velja 56 K 68 vin. Večina sadik, 44 milijonov, se je vzela iz državnih drevesnic. Vzdrževanje teh dreves je zahtevalo veliko skrbi. Treba jih je bilo varovati posebno pred požari. Tekom teh 25 let je požar uničil 96 ha nasadov. Zato je treba izkopati jarke proti požaru in napraviti obzidje, to v dolžini 43 km, s stroški 24.647 K. Boriti se je bilo treba z vstrajnostjo tudi proti škodljivim žuželkam, da se je posrečilo obvarovati in ohraniti te nasade. Najvažnejše drevo, ki se je zasajalo, je črni borovec. Od 74 in pol milijona zasajenih dreves je 43 in pol milijona črnih borovcev, drugo so večinoma smreke, mecesni in jelke. Za listnato drevje pa so tla kraška tako malo ugodna, da se ni delalo z njim večjih poskusov. Tako torej napreduje to velevažno kulturno delo, ki bo našim potomcem prineslo gotovo neizmerno korist.

LISTEK.

Oscar Wilde:

Strah v cantervillskem gradu.

Novela.

(Dalje.)

Na pragu je stala stara žena, čisto oblečena v črni, svilneni obleki, v beli čepici in predpasniku; prišla jih je pozdravit. Bila je to Mrs. Umneyova, gospodinja, kateri je dovolila Mrs. Otisova na toplo priprošnje lady Cantervilllove, da je ostala v svoji dosedanji službi. Ko so stopali iz voza, se vsakemu globoko prikloni ter reče na izkrivljen, starodaven način:

»Pozdravljeni na Canterville Chase!«
Šli so za njo in prišli skozi krasno dvorano tudorskega sloga v knjižnico, dolg in nizek prostor, obložen z začrnelo hrastovino, z velikim oknom iz pisanega stekla na koncu. Tam je čakal nanje pripravljen čaj; ko odlože plašče, se ogledujoč vsedejo; Mr. Umneyova jim je pa stregla.

Kar zagleda Mrs. Otisova na tleh ravno pri ognjišču temnordečo liso in nevedoč, kaj to pomeni, reče Mr. Umneyovi:

»Mislim, da je tu nekaj polito.«

»Da, gospa,« odvrne stara gospodinja s tihim glasom, »kri je bila prelihta na tem mestu.«

»Grozno,« vzklikne Mrs. Otisova; »nikakor nimam rada krvavih madežev v sprejemnici. Mora se takoj očistiti.«

Stara žena se nasmehne in odgovori z istim tihim, tajnostnim glasom:

»To je kriv lady Eleonore Cantervillske, katero je baš na tem mestu ubil lastni soprog Cautervillski leta 1575. Sir Simon jo je preživel za 9 let, potem je pa pod zelo tajnimi okoliščinami izgini. Njegovega trupla niso nikdar našli, toda njegova grešna duša vedno straši na Chase. Krvavi madež so zelo občudovali turisti in drugi ljudje, in ga ni mogoče odstraniti.«

»To je vse skupaj neumnost,« vzklikne Washington Otis; »Pinkertonovo »Neprekosljivo čistilo za madeže in vzorno svetililo« izčisti to za hip; in predno se je preplašena gospodinja zavedla, poklekne in začne pod krepko tretji s palčico, podobno črnemu ličilu. Čez nekaj trenutkov ni bilo mogoče opaziti niti sledu več po krvavem madežu.

»Dobro sem vedel, da ga Pinkerton zmore,« vzklikne zmagoslavno se oziraje po začudeni družini, toda komaj izpregovori te besede, ožari grozen blisk strele temno sobo in grozovito bučanje groma spravi vse na noge, a Mrs. Umneyova omedli.

»Kakšno grozno podnebje!« reče mirno ameriški poslanec in si prižge dolgo smotko. »Zdi se mi, da je ta stara dežela že tako preobljudena, da nima za vse prebivalce dosti poštenega vremena. Vedno sem bil tega mnenja, da je izseljevanje edina rešitev za Angleško.«

»Dragi Hiram,« vsklikne Mr. Otisova, »kaj začnemo s žensko, ki omedleva?«

»Zaračunamo ji to, kakor bi kaj razbila,« odgovori poslanec, »in nikdar več vam ne omedli.« In res se Mrs. Umneyova že čez nekaj trenutkov zave. Vendar je bila brezdvoma zelo razburjena, ter stro-

go opozori Mr. Otisa, naj pazi, da ne pride nesreča v hišo.

»Gospod, videla sem na svoje lastne oči stvari,« pripomni, »da so se vsakemu poštemu kristjanu ježili lasje na glavi, in veliko noči nisem mogla zatisniti očesa radi grozovitih reči, ki so se tu godile.«

Toda Mr. Otis in njegova soproga zagotovita dobro dušico kar najživahnejše, da se ne bojita strašil, in ko pokliče na svojega novega gospodarja in gospo blagoslov božje previdnosti ter naredi potrebne korake glede povišanja plače, se odvaši stara gospodinja v svojo sobo.

(Dalje prih.)

Razno

* V Parizu je vrgel ponoči med 28. in 29. septembrom 1912 neki Georg Grasser svojo na jetiki bolno ženo s 4. nadstropja na dvorišče. Nič niso pomagale mile prošnje uboge žene, naj jo pusti, ker bo itak kmalu umrla. Krčevito se je oprijemala okenj, a brezsrčnež jo je po rokah udaril, da je morala izpustiti iz rok vse, in tako izvršil grozen, nezaslišan čin. — Pri obravnavi se je izgovarjal te dni, da je hotel ženo le rešiti muk ter se je delal tudi sšabounnega, a vse mu ni nič pomagalo. Obsojen je bil — po pravici — na dosmrtno ječo.

* Požrtvovalnost žene. Bilo je v mali vasi v zapadne Francije. Skupiček iz sejma je bil dovoljen in zvečer je sedela cela družba zadovoljno v krčmi pri kozarcu vina. Da bi si pa krajšala čas, sta igrala ondotni kovač in strugar na karte. Strugar je imel smolo in zaigral vse kar je imel pri sebi in sicer do zadnjega vinaria. Vendar ni uklonil tilnika pred usodo. Ponudil je v stavo svoje krasne brke, ponos njega samega in njegove žene. Vendar smola je smola. Strugar je zopet izgubil. Kot poštenjak je velel prinesiti škarje in že je hotel odstriči si brke in jih izročiti srečnejšemu igralcu. V tem se oglasi njegova žena, ki se je v hipni razburjenosti komaj zavedla, za kaj se gre: »Kaj? Brke mojega moža hočete? Nikdar! Raje dam jaz svoje lase!« Kovač je obstrmel, vendar je vzel škarje, kakor da bi hotel ženi odstriči lase. Ko je pa videl, da je žena dejansko pripravljena žrtvovati lase svoje za brke svojega moža, je svečano izjavil, da tako plemenite ponudbe nikakor ne more sprejeti in je sam raje brez dobička, kot bi ta dva ljubeča zakonska oropal njunega krasu.

* Navihani odvetnik in navihani klient. Neki revež se je moral zaradi nekega malega prestopka zagovarjati pred sodiščem. Dozdaj še ni bil nikdar kaznovan. Da bi sodišče poštemost njegovega klienta še bolj uvidelo, si je dovolil odvetnik sledečo malo zvijačo: »Tukaj imate dva franka,« je rekel svojemu klientu. »S temi pojdite na policijski komisariat in recite, da ste našli denar na cesti. Zahtevajte pa pobotnico!« Tako se je zgodilo in odvetnik je spravil pobotnico v žep. Svojega klienta je izborno zagovarjal. Opisal je njegovo nedolžnost in zaklical: »Klijent, gospodje, ki najde na cesti dva franka in ju odda na policijskem komisariatu...« Tu ga je prekinil sodnik z besedami: »Hočete reči en frank...« »Ne, dva franka.« Sodnik je dal odvetniku pobotnico; bil je označen samo en frank. »Dobro dobro! Zmotil sem se,« je nadaljeval iznenadeni odvetnik. »Moj dokaz je tem boljši. Kdo izmed nas, ki bi našel na cesti en frank, bi si dal toliko dela ter ga nesel na komisariat?« Le ta mož je bil tako vesten...« Obtoženec je bil oproščen. Odvetnik je speljal sodnika, klient pa odvetnika.

Sodnik: Priča Janez Cmok! Pogledajte tega fanta, ki je danes obtožen. Ali ga poznate?

Priča: Dobro!

Sodnik: Povejte nam, kaj veste o njem?

Priča: I, kaj bi povedal? Kar ga poznam, zmerom je v božjem strahu kradel.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Priporočamo našim

Kolinsko cikorijo

gospodinjam iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.